

รูปแบบความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตร
ไทย - ลาว จังหวัดบึงกาฬ ประเทศไทย และแขวงบอลิคำไซ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*

A MODEL COLLABORATIVE OF BORDER TRADE COOPERATION
AMONG AGRICULTURAL THE THAI-LAO BUENKAN PROVINCE
THAILAND AND BOLIKHAMXAY PROVINCE LAOS PDR

มนีรัตน์ โชติขาริ

Maneerat Chotcharee

บุษกร สุขแสน

Busakorn Suksan

ธนกฤต ทูริสุทธิ์

Tanakit Turisut

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Udon Thani Rajabhat University, Thailand

E-mail: 858maneerat@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว 2) เพื่อกำหนดรูปแบบความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตร ไทย-ลาว 3) เพื่อประเมินรูปแบบความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว เป็นกระบวนการวิจัยและพัฒนา มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ 3.1) ศึกษาเนื้อหา 3.2) ร่างรูปแบบ และ 3.3) ทดลองใช้รูปแบบ โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย เชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการสินค้าเกษตร ไทย-ลาว ๆ ทั้งหมดจำนวน 323 คน ใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับความต้องการ (PNI Modified) และเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) ตัวแทนของภาครัฐ 2) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และ 3) ผู้ประกอบการคนไทยและคนลาว ทั้งหมดจำนวน 30 คน ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสรุปเป็นภาพรวม เพื่อนำข้อมูลที่ได้นั้นไปเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความสัมพันธ์ให้กับผู้ประกอบการในด้านเศรษฐกิจนำไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป

* Received 29 January 2020; Revised 29 February 2020; Accepted 29 February 2020

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นความร่วมมือ ๆ ประกอบด้วย 1.) การจัดลำดับความสำคัญ ได้แก่ (1.1) ด้านภาษี (1.2) ด้านการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และ (1.3) ด้านการขนส่ง 2.) สรุปผลการยืนยันข้อมูลความต้องการจำเป็นฯ ทั้ง 3 ด้าน โดยผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคธุรกิจ ส่วนมากเห็นด้วยกับการจัดลำดับความสำคัญ 2) รูปแบบความร่วมมือฯ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กิจกรรมการพัฒนา ตัวชี้วัด และวิธีประเมิน สรุปได้ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ด้านภาษี 2) ด้านการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และ 3) ด้านการขนส่งสินค้าข้ามชายแดน ทั้ง 3 รูปแบบ เป็นการประเมินคู่มือการขนส่งสินค้าเกษตรข้ามชายแดนไทย-ลาวฯ โดยการนำไปเผยแพร่กับผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาวฯ และผลการประเมินความพึงพอใจคู่มือมีเฉลี่ยสูงกว่า 3.51 ถือว่าผ่านเกณฑ์

คำสำคัญ: รูปแบบ, ความร่วมมือ, การค้าชายแดน, ผู้ประกอบการ, สินค้าเกษตร

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the requirement of border trade cooperation between Thai-Lao's agricultural product entrepreneurs 2) to specify the border trade cooperation model of Thai-Lao's agricultural product entrepreneurs 3) to evaluate about border trade cooperation between Thai - Laos's agricultural product entrepreneurs. All the above researching and developing by 3 steps such as 3.1) to study the content 3.2) to create the model 3.3) to test the model by integrated research methodology that include quantitative by using accidental sampling questionnaire. The representative sample included Thai-Lao agricultural product entrepreneurs for all 323 persons by using statistics, frequencies, percentages, averages, standard deviations, PNI modified and qualitative. The interview from using specific sampling of main informant such as 1) the government officers 2) the executives of sub-district administrative organization and 3) Thai entrepreneurs and Lao entrepreneurs for all 30 peoples. By using content analysis and overview to get the information, in order to present the obtained information to the relevant, to create relationships with entrepreneurs, resulting in economic cooperation leading to further national development.

The research found that: 1. The requirement of border trade cooperation that include with 1) Priority such as (1.1) tax (1.2) currency

exchange rate determination and (1.3) transportation 2.) summary of confirmation of necessary information All 3 sides by operators Most government, private, and business sectors agree on the priority. 2) The cooperation model consists of principles and rationale, objectives, activities, development of indicators and assessment methods which can be summarized into 3 forms which are 1) tax, 2) currency exchange rate determination, and 3) transportation of all 3 border goods. The model is an evaluation manual for agricultural products transporting across the Thai-Laos border. By distributing to Thai-Laos agricultural entrepreneurs and the satisfaction rating of the manual is higher than 3.51 which is considered passed the criteria

Keywords: Model, Cooperation, Border Trade, Entrepreneurs, Agricultural Product

บทนำ

สถานการณ์การค้าประเทศไทยและลาวได้จับมือดันการค้าทะลุ 11,000 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2564 เชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์ กระชับความสัมพันธ์การค้าการลงทุน พร้อมอำนวยความสะดวกและเร่งแก้ไขอุปสรรค ผ่านระบบศุลกากรอิเล็กทรอนิกส์ ณ จุดเดียวของอาเซียน การค้าดังกล่าวทั้งสองฝ่ายให้ความสำคัญต่อการเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์ เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มศักยภาพด้านการขนส่งของไทย-สปป.ลาว และภายในภูมิภาค ล่าสุดทั้งสองฝ่ายพร้อมให้ด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 ระหว่างมุกดาหาร-สะหวันนะเขต เป็นพื้นที่ควบคุมร่วมกัน (Common Control Area หรือ CCA) ที่จะอำนวยความสะดวกการนำเข้า-ส่งออกระหว่างประชาชนไทยกับประชาชนลาวเป็นอย่างมาก สามารถตรวจเอกสารพิธีการนำเข้า-ส่งออกที่เกี่ยวข้องกับ 2 ประเทศในจุดเดียว นอกจากนี้ ไทยยังพร้อมช่วยเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในเรื่องต่าง ๆ ของ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเฉพาะ SME ผ่านโครงการ CLMVT และโครงการ YEN-D เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกให้สินค้าที่ผลิตถูกขนส่งสินค้าและเชื่อมโยงการขนส่งภายในภูมิภาค และให้เดินทางไปถึงผู้ประกอบการหรือสถานที่จัดจำหน่ายสินค้าโดยรวดเร็วและปลอดภัย (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2553)

ด้านการลงทุน การลงทุนโดยตรงจากประเทศมายังประเทศไทยและอิทธิพลของปัจจัยโดยมุ่งเน้นการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีของรัฐบาล เพื่อออกแบบมาตรการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพสูงในการดึงดูด FDI ถือเป็นส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจเข้ามาลงทุนของนักลงทุนต่างประเทศ เช่น สภาวะเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยอื่น ๆ เช่น

ดัชนีหลักทรัพย์ , Real GDP , การนำเข้า-ส่งออก, อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ, อัตราดอกเบี้ยและอัตราเงินเฟ้อ เป็นต้น (กรมสรรพากร, 2558)

ด้านการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นการกำหนดจะใช้หลักเกณฑ์การกำหนดราคาทางเศรษฐศาสตร์ทั่วไปโดยพิจารณาจากสิ่งดังนี้ ได้แก่ 1) อุปสงค์เงินตราต่างประเทศ คือ จำนวนการซื้อเงินตราต่างประเทศในระดับอัตราแลกเปลี่ยนต่าง ๆ กันในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งของต่างประเทศจะมีลักษณะเป็นอุปสงค์สืบเนื่องไม่ว่าจะเป็นการซื้อสินค้าและบริการระหว่างประเทศการค้าระหว่างประเทศและการบริจาให้แก่ต่างประเทศจึงต้องมีอุปสงค์เงินตราต่างประเทศตามมา อุปสงค์เงินตราต่างประเทศจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงข้ามกับอัตราแลกเปลี่ยน และ 2) อุปทานเงินตราต่างประเทศ คือ จำนวนเงินตราต่างประเทศที่มีผู้นำมาเสนอขายในระดับอัตราต่างประเทศต่าง ๆ กัน ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง สำหรับอุปทานเงินตราต่างประเทศจะมีลักษณะเป็นอุปทานสืบเนื่องไม่ว่าจะเป็นการขายสินค้าและบริการระหว่างประเทศ การรับเงินลงทุนจากต่างประเทศรับชำระหนี้จากต่างประเทศการ กู้เงินต่างประเทศรายการได้รับเงินบริจาคจากต่างประเทศจึงต้องมีอุปทานเงินตราต่างประเทศตามมา อุปทานของเงินตราต่างประเทศจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับอัตราแลกเปลี่ยน (บุญจรัตน์ ทองพันธ์, 2552)

ด้านการผลิตภัณฑ์ของสินค้า เป็นกรรมวิธีในการผลิตอาหารเสริมโดยใช้วัตถุดิบทางการเกษตรของไทย ซึ่งนำมาผ่านกระบวนการเอกซ์ทราซัน ทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าทางโภชนาการและคุณภาพสูง สะดวกในการรับประทานและมีศักยภาพในการผลิตเชิงพาณิชย์ ประกอบด้วย 1) เทคโนโลยีหรือกระบวนการผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป เป็นทางเลือกที่ช่วยอำนวยความสะดวก ช่วยลดระยะเวลาของการเตรียมอาหารและช่วยลดการนำเข้าผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศ ได้นำวัตถุดิบที่ได้จากผลผลิตการเกษตรที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง 2) การนำไปใช้ประโยชน์หรือการประยุกต์ใช้ เป็นการเพิ่มศักยภาพในการใช้ประโยชน์จากข้าวและเพิ่มมูลค่าข้าวโดยการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารเสริมในรูปแบบต่าง ๆ และ 3) ประโยชน์ที่ได้รับเป็นการสร้างโอกาสหรือทางเลือกใหม่ และสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการที่รับถ่ายทอดเทคโนโลยีจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในแต่ละชนิดต่าง ๆ (นิพัฒน์ ลิ้มสงวน, 2560)

ด้านการขนส่งสินค้า เป็นรูปแบบการขนส่งที่เป็นที่ยอมรับกันในระดับสากลสามารถจำแนกออกได้เป็น 5 รูปแบบขึ้นอยู่กับชนิดของเส้นทางที่ยานพาหนะเคลื่อนที่ได้ ประกอบด้วย 1) ระบบการขนส่งทางถนน คือ โครงสร้างอุตสาหกรรมการขนส่งทางถนนจะมีการให้บริการขนส่งสินค้าหลากหลายชนิดและมีรูปแบบการให้บริการที่แตกต่างกัน โดยในประเทศไทยผู้ประกอบการขนส่งทางถนนต้องได้รับอนุญาตให้ประกอบการจากกรมการขนส่งทางบกและกระทรวงคมนาคม 2) ระบบการขนส่งทางรถไฟ คือ ผู้ประกอบการขนส่งสาธารณะโดยรัฐบาลเป็นผู้นำเนินการเอง แต่ข้อเสียของรถไฟ คือ ไม่มีความต่อเนื่องและไม่ตรงเวลา ส่วนข้อดี คือ ต้นทุนการขนส่งไม่แพงและสามารถขนส่งสินค้าได้คราวละมาก ๆ น้ำหนักมากและมูลค่าต่ำ

3) ระบบการขนส่งทางน้ำ คือ รูปแบบการขนส่งที่เก่าแก่ที่สุดในการขนส่งสินค้า เป็นการขนส่งทางเรือ ซึ่งสามารถแบ่งออก 2 แบบ คือ ขนส่งสาธารณะที่ให้บริการแก่ลูกค้าทุกรายไม่มีข้อจำกัดและผู้ประกอบการขนส่งตามสัญญาที่จะให้บริการกับลูกค้าเป็นรายบุคคล 4) ระบบการขนส่งทางอากาศ คือ รูปแบบการขนส่งทางอากาศใช้เครื่องบิน แบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ ส่วนบุคคลและทั่วไป ซึ่งสามารถแยกย่อยไปตามขนาดการประกอบการหรือชนิดของการให้บริการ และ 5) ระบบการขนส่งทางท่อ คือ การส่งก๊าซธรรมชาติ น้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม การขนส่งทางท่อจำเป็นต้องมีปริมาณขนส่งที่มากพอจึงจะคุ้มค่าต่อการลงทุน ไทย-ลาว ของด่านศุลกากรบึงกาฬ-ปากซัน ส่วนมากขนส่งสินค้าผ่านทางน้ำโดยผ่านแพขนานยนต์ และเหมาะสำหรับผู้โดยสารในการขนส่งสินค้าเกษตรข้ามฝั่งไปยังสถานที่จำหน่ายสินค้า (เดชพันธุ์ สวัสดิ์, 2552)

ด้านภาษีสินค้าเกษตร อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate tax rate :TAX) เป็นการกำหนดขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในการตัดสินใจของนักลงทุนในประเทศหนึ่งประเทศใดนั้นจะต้องทำการประเมินผลตอบแทนจากการลงทุนเป็นสำคัญ โดยภาษีถือเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งของการลงทุน เนื่องจากส่งผลโดยตรงต่อผลตอบแทนหลังหักภาษีของการลงทุนดังกล่าว (กรมสรรพากร, 2558) การจ่ายภาษีในแต่ละครั้งควรศึกษาข้อมูลตามกฎหมายที่กำหนดไว้

ด้านสถานที่จำหน่ายสินค้า เป็นสถานที่ใช้จำหน่ายสินค้าเกษตร คือ ถนนข้าวเมาริมโขง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรายได้ สร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของชุมชนในจังหวัดบึงกาฬ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของจังหวัดบึงกาฬ สินค้าที่นำมาจำหน่าย ได้แก่ ผลไม้ตามฤดูกาล อาหารพื้นเมือง เสื้อผ้าแฟชั่น รองเท้า ผ้าซิ่น ผ้าพื้นเมือง อาหารของดีของท้องถิ่น และสินค้า OTOP ที่ขึ้นชื่อของจังหวัดบึงกาฬ (ด่านศุลกากรบึงกาฬ, 2558)

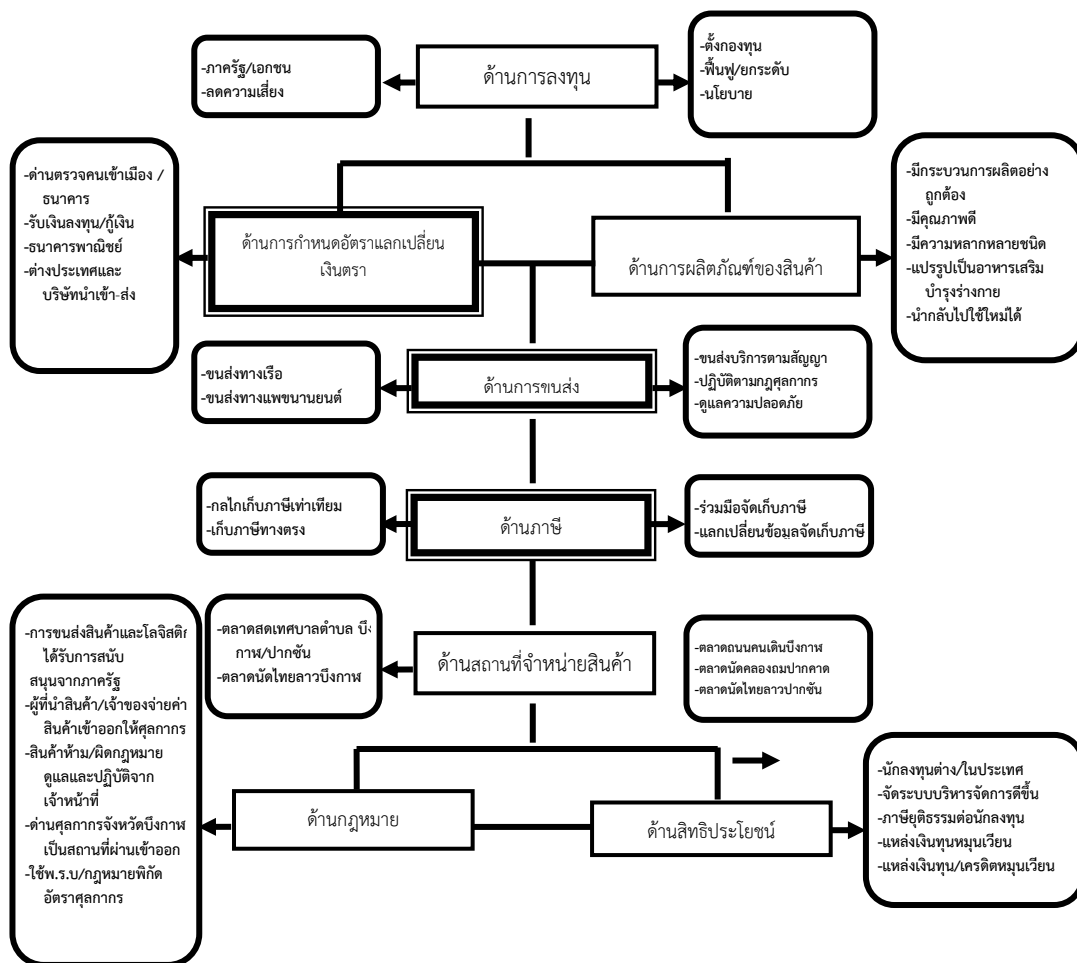
ด้านกฎหมาย เป็นกฎหมายภายในของไทยเพื่ออำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้ข้อตกลงว่าด้วยการขนส่งสินค้าข้ามแดนในลุ่มแม่น้ำโขง โดยเฉพาะการขนส่งและโลจิสติกส์ 3 ประเทศ ที่เกี่ยวข้องกันมีความสมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน ซึ่งมีการกำหนดพื้นที่ควบคุมรวมกัน 2 ประเทศที่อยู่ใกล้กัน และมีการใช้กฎหมายควบคุมกับสิ่งเหล่านี้ ได้แก่ 1) อากร 2) ผู้นำของเข้า 3) ผู้ส่งออก 4) ของต้องห้าม 5) ของต้องจำกัด 6) ด่านศุลกากร 7) ด่านพรมแดน 8) เรือ 9) นายเรือ 10) เขตแดนทางบก 11) ทางอนุมติ 12) การผ่านแดน 13) การถ่ายลำ และ 14) พนักงานศุลกากร (พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560, 2560)

ด้านสิทธิประโยชน์ เป็นมาตรการที่ใช้เป็นการทั่วไปทั้งประเทศพัฒนาแล้ว หรือประเทศกำลังพัฒนานำมาตรการเกี่ยวกับการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีมาใช้ เพื่อดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักลงทุนในประเทศที่มีการที่เรียกว่า การลงทุนที่แท้จริง (Real Investment) เพื่อนำแหล่งเงินทุนในต่างประเทศดังกล่าวเข้ามาเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และบริหารจัดการสมัยใหม่ภายในประเทศ ให้มีการกระตุ้น

เศรษฐกิจโดยได้รับการลงทุนจากนักธุรกิจเพื่อให้เครดิตการค้า การลงทุน อย่างต่อเนื่องและสืบไปในอนาคต (กรมสรรพากร, 2558)

โดยสรุปแล้วผู้วิจัยได้ตัวแปรหลัก หรือตัวแปรแฝงในการวิจัย 8 ตัวแปร และตัวแปรย่อยหรือตัวแปรสังเกตได้ 38 ตัวแปร ซึ่งสามารถแสดงได้ ดังรูปภาพที่ 1

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตร ไทย-ลาว

จากภาพที่ 1 เมื่อนำค่าเฉลี่ยระดับปัญหาและความต้องการ มาพิจารณาจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น สามารถสรุปได้ 3 ลำดับ ประกอบด้วย 1) ด้านภาษี ได้แก่ 1) ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดเก็บภาษี 2) ความร่วมมือในการพัฒนา กลไกจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพและให้มีความเท่าเทียมกัน 3) ความร่วมมือในการจัดเก็บ ภาษีจากสินค้าบริการต่าง ๆ และ 4) ความร่วมมือในการจัดเก็บภาษีทางตรง 2) ด้านการ

กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ได้แก่ 1) การรับเงินลงทุนมาจากต่างประเทศหรือกู้เงินต่างประเทศเพื่อมาลงทุนร่วมกันทั้งสองฝ่าย 2) ผู้ประกอบการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและบริษัทนำเข้า-ส่งออก ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด 3) ธนาคารพาณิชย์สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้า-ออก ระหว่างประเทศไทย และสปป.ลาว และ 4) ผู้ประกอบการไทย - ลาวสามารถแลกเปลี่ยนเงินตราอยู่ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองได้ หรือ ธนาคารของไทย-ลาวทุกแห่งที่ได้ร่วมมือกัน และ 3) ด้านการขนส่ง ได้แก่ 1) ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ขั้นตอนและพิธีการต่าง ๆ ของศุลกากรอย่างถูกต้อง 2) ผู้ประกอบการขนส่งให้บริการลูกค้าตามสัญญาเกี่ยวกับลูกค้าเป็นราย ๆ ไป 3) ความร่วมมือทำเรือบึงกาฬ-บอลิคำไซ เป็นการอำนวยความสะดวกขนส่งสินค้าทางเรือ 4) ความร่วมมือการดูแลความปลอดภัยในการขนส่งสินค้า และ 5) ความร่วมมือด้านการขนส่งด้วยแพขนานยนต์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว จังหวัดบึงกาฬ ประเทศไทย และแขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อกำหนดรูปแบบความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว จังหวัดบึงกาฬ ประเทศไทย และแขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เพื่อประเมินรูปแบบความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว จังหวัดบึงกาฬ ประเทศไทย และแขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว ฯ โดยใช้วิธีการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเลือกการสุ่มแบบอย่างง่าย และเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) คัดเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ด้านขอบเขต

1.1 ด้านประชากร

1.1.1 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) โดยแบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว ฯ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple sampling) ประกอบด้วย ผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว ฯ ทั้งหมดจำนวน 323 คน โดยกำหนดให้สัดส่วนของประชากรเท่ากับ .30 ต้องการระดับความ

เชื่อมั่น 95% และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 0.05 (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

1.1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาข้อมูลด้านความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตร ไทย-ลาวา โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ซึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาวจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อความต้องการสร้างความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว ประกอบด้วย 1) ตัวแทนของภาครัฐ จำนวน 10 คน 2) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน และ 3) ผู้ประกอบการคนไทย จำนวน 10 คน และผู้ประกอบการคนลาว จำนวน 5 คน ทั้งหมดจำนวน 30 คน ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้เชี่ยวชาญที่เป็นบุคคลมีความรู้ ความเข้าใจ และมีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับความร่วมมือของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรบริเวณชายแดนไทยลาวมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี

1.2 ด้านเนื้อหา ได้แก่ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย - ลาว และอินเทอร์เน็ต บทความ ตำรา คัดสำเนาจากรายงานการวิจัยหรือบทความตามเว็บไซต์

1.3 ด้านสถานที่ คือ จังหวัดบึงกาฬ ประเทศไทยและแขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ โดยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้ประกอบการสินค้าเกษตร จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาแล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้เท่ากับ 0.67 – 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 50) จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 (กลยา วานิชย์บัญชา, 2550) และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และ 2) ศึกษาความคิดเห็น ฯ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert' Scale) เพื่อนำไปเก็บข้อมูลและวิเคราะห์สถิติด้วย SPSS เพื่อหาค่าทางสถิติของข้อมูล ที่ศึกษาและเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ก็มีโครงสร้าง คัดเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากคุณสมบัติที่ต้องมีความเชี่ยวชาญด้านดำเนินการค้ามาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี โดยเป็นข้อคำถามสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และ 2) ศึกษาความคิดเห็นเพื่อยืนยันข้อมูลและนำบทสนทนาที่ได้มาวิเคราะห์ โดยการใช้วิธี Content Analysis จัดระบบเพื่อยืนยัน (Confirm) ผลที่ได้จากเชิงปริมาณ

3. ด้านการเก็บข้อมูล คือ ผู้วิจัยเก็บแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยแบ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบความร่วมมือ และระยะที่ 3 ทดลองและประเมินรูปแบบความร่วมมือ

โดยระยะที่ 1 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม และระยะที่ 2-3 เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยแบบสัมภาษณ์ โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจ และคู่มือการขนส่งสินค้าเกษตรข้ามชายแดนไทย-ลาว

4. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล คือ เชิงปริมาณด้วยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI Modified) และเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) หาค่าความถี่ของข้อมูลแล้วสรุปเนื้อหา ซึ่งตัวแปรที่ศึกษา มีทั้งหมด 8 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านผลิตภัณฑ์สินค้า สินค้าเกษตรที่มีกระบวนการผลิตตามหลักวิธีการอย่างถูกต้องและมีคุณภาพ 2) ด้านการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา การแลกเปลี่ยนเงินตราอยู่ที่ด้านตรวจคนเข้าเมืองได้ หรือธนาคารของไทย-ลาวทุกแห่งที่เข้าร่วมมือกันระหว่างประเทศ 3) ด้านกฎหมาย การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติและกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรที่กำหนดไว้ 4) ด้านขนส่ง การอำนวยความสะดวกขนส่งสินค้าทางบกและทางน้ำ 5) ด้านลงทุน การขับเคลื่อนนโยบายด้านการส่งเสริมการค้า การลงทุน เพื่อขยายกิจการอย่างมั่นคงและยั่งยืน 6) ด้านภาษี การแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดเก็บภาษี 7) ด้านสิทธิประโยชน์ การใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ และ 8) ด้านสถานที่จำหน่ายไทย-ลาว การใช้ตลาดถนนคนเดินอำเภอเมืองบึงกาฬเป็นแหล่งท่องเที่ยว ชิม ชบ ช้อป โดยมีสินค้า OTOP เป็นของฝาก และเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผล ประกอบด้วย ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม

ผลการวิจัย

ความต้องการจำเป็นความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว ฯ โดยค่า PNI Modified อยู่ระหว่าง 0.12 – 0.47 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย มีทั้งหมด 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านภาษี ได้แก่ สภาพที่ควรจะเป็น (I) $\bar{X} = 3.54$ S.D= 1.17 สภาพที่เป็นจริง (I) $\bar{X} = 2.41$ S.D= 1.04 (PNI Modified = 0.47) 2) ด้านการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ได้แก่ สภาพที่ควรจะเป็น (I) $\bar{X} = 3.06$ S.D = 1.21 สภาพที่เป็นจริง (I) $\bar{X} = 3.76$ S.D= 1.70 (PNI Modified = 0.18) 3) ด้านการขนส่ง ได้แก่ สภาพที่ควรจะเป็น (I) $\bar{X} = 3.36$ S.D= 1.12 สภาพที่เป็นจริง (I) $\bar{X} = 3.99$ S.D= 1.50 (PNI Modified = 0.15) 4) ด้านการผลิตสินค้า ด้านกฎหมาย และด้านสิทธิประโยชน์ ได้แก่ สภาพที่ควรจะเป็น (I) $\bar{X} = 3.38, 3.36, 3.43$ S.D= 1.15, 1.15, 1.20 สภาพที่เป็นจริง (I) $\bar{X} = 3.92, 3.94, 3.99$ S.D= 1.04, 1.04, 1.52 (PNI Modified = 0.14) และ 5) ด้านการลงทุนและด้านสถานที่จำหน่ายสินค้าของไทย-ลาว ได้แก่ สภาพที่ควรจะเป็น (I) $\bar{X} = 3.56, 3.51$ S.D= 1.14, 1.16 สภาพที่เป็นจริง (I) $\bar{X} = 4.08, 3.98$ S.D= 0.97, 1.76 (PNI Modified = 0.12) ซึ่งเมื่อสรุปผลการยืนยันข้อมูลความต้องการจำเป็นฯ ทั้ง 5 ด้าน จาก

ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการร่วมมือของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรบริเวณชายแดนไทย-ลาว ได้แก่ ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ภาคธุรกิจ ส่วนมากเห็นด้วยกับการจัดลำดับความสำคัญ

รูปแบบความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว มีองค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กิจกรรมการพัฒนา ตัวชี้วัด และวิธีประเมิน ประกอบด้วย 3 รูปแบบ กับ 12 กิจกรรม ประกอบด้วย รูปแบบที่ 1 ด้านการจัดเก็บภาษี เป็นความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศในการตัดสินใจของนักลงทุน และต้องทำการประเมินผลตอบแทนจากการลงทุนเป็นสำคัญ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดเก็บภาษี ซึ่งได้มีกิจกรรมพัฒนา ได้แก่ (1) กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดเก็บภาษี (2) กิจกรรมสร้างความร่วมมือในการจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพ (3) กิจกรรมการพัฒนาความรู้ทักษะในการจัดเก็บภาษีสินค้าและบริการด้านเกษตร (4) กิจกรรมการอบรมความร่วมมือในการจัดเก็บภาษีทางตรงและทางอ้อมเกี่ยวกับสินค้าเกษตร และ (5) กิจกรรมสร้างภาษีขนส่งสินค้าแนวปฏิบัติร่วมกันในการจัดเก็บภาษีระหว่างผู้ประกอบการไทย-ลาว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวชี้วัด คือ ร้อยละ 80 ของการประเมินระดับความพึงพอใจ รูปแบบที่ 2 ด้านการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ผู้ประกอบการสามารถนำเข้าส่งออกสินค้าได้เป็นอย่างดี และยังเป็นการค้าขายที่แลกเปลี่ยนสินค้าทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ ขนาดย่อยในระหว่างประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อสะดวกในการซื้อขาย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการรับเงินลงทุนมาจากต่างประเทศหรือเงินกู้ต่างประเทศเพื่อมาลงทุนร่วมกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งได้มีกิจกรรมพัฒนา ได้แก่ (1) กิจกรรมการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการนำเงินตราต่างประเทศเข้า-ออก (2) กิจกรรมการสร้างความร่วมมือระหว่างธนาคารทั้งสองประเทศให้มีช่องทางในการแลกเปลี่ยนเงินตราให้มีความสะดวก รวดเร็ว มากยิ่งขึ้น และ (3) กิจกรรมการสร้างคู่มือและแนวปฏิบัติระหว่างผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวชี้วัด คือ ร้อยละ 80 ของการประเมินระดับความพึงพอใจ และ รูปแบบที่ 3 ด้านการขนส่งสินค้าข้ามชายแดน การขนส่งที่มีประสิทธิภาพและมีต้นทุนที่มีการสนับสนุน มีระบบเศรษฐกิจที่เกิดการขายตัวอย่างยั่งยืน และการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของทั้งประเทศไทยและประเทศลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความร่วมมือของผู้ประกอบการขนส่งสินค้าได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ขั้นตอน วิธีการต่าง ๆ ของศุลกากรอย่างถูกต้อง ซึ่งได้มีกิจกรรมพัฒนา ได้แก่ (1) กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ขั้นตอน วิธีการต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ ไทย-ลาว (2) กิจกรรมการสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย - ลาว ให้เป็นทีมงานที่เข้มแข็ง และการบริหารจัดการตลาดให้เป็นอย่างดี (3) กิจกรรมการตั้งหน่วยงานให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว ที่มาจากตัวแทนผู้ประกอบการไทย-ลาว หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และ (4) กิจกรรมการยกระดับความ

ร่วมมือในการแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรการ นำเข้า-ส่งออกสินค้าทั้งไทยและลาว ตัวชี้วัด คือ ร้อยละ 80 ของการประเมินระดับความพึงพอใจ การประเมินโดยภาพรวมรูปแบบความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย - ลาว ๓ ทั้ง 3 รูปแบบ มีเฉลี่ยสูงกว่า 3.51 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินผล ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบความร่วมมือ และนำรูปแบบความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย - ลาว ๓ ไปจัดทำโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการเสริมสร้างความร่วมมือสู่การค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย - ลาว เพื่อไปทดลองและประเมินผลต่อไป

การประเมินคู่มือการขนส่งสินค้าเกษตรข้ามชายแดนไทย-ลาว๓ โดยการนำไปเผยแพร่กับผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว๓ เลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน ระหว่างวันที่ 1 - 30 เดือนกันยายน พ.ศ. 2562 และมีเกณฑ์การประเมินระดับความพึงพอใจ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ รูปเล่ม เนื้อหา และการนำไปใช้ประโยชน์ โดยรวมผลระดับความพึงพอใจ $\bar{X} = 4.73$ S.D. = 0.78 และการแปลผลในระดับมากที่สุด และมีผลการเฉลี่ยสูงกว่า 3.51 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินผลความพึงพอใจ

รูปแบบและองค์ความรู้ใหม่ความร่วมมือ ๓ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ คือ ควรมีการส่งเสริมการผลิตสินค้าและการบริการ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ การนำเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาช่วยในการผลิต การใช้ทรัพยากรคุ้มค่า และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสร้างเครือข่ายการค้าและการลงทุนที่เชื่อมต่อฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นระบบและสากล การเพิ่มช่องทางการเลือกซื้อให้สะดวกมากขึ้นเพื่อการเข้าถึงของกลุ่มผู้บริโภค การให้ความสำคัญกับการรวบรวมข้อมูลและการติดต่อสื่อสารทางการเงิน ซึ่งเป็นกระบวนการติดต่อสื่อสารมากกว่าการวัดมูลค่าที่สามารถแสดงภาพรวม จัดเก็บ จัดโครงสร้าง ประมวล ข้อมูล ควบคุมความปลอดภัย และการรายงานสารสนเทศทางการบัญชี และระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการจะมีทั้งส่วนที่แยกออกจากกันและเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้ประกอบการกับการลงทุน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว ๓ เพื่อให้มีการบริหารจัดการการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว ๓ ให้มีรูปแบบความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว๓ที่มีคุณภาพ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างคู่ค้า

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง รูปแบบความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตร ไทย-ลาว ๓ พบประเด็นสำคัญสามารถนำมาอภิปรายผล คือ ข้อมูลความต้องการจำเป็นความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว ๓ โดยมีวัตถุประสงค์

ศึกษาความต้องการจำเป็นความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว ฯ เพื่อให้มีการบริหารจัดการการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรให้มีการพัฒนาคุณภาพและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

1. จากศึกษาความต้องการจำเป็นความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว ฯ ไม่พบงานวิจัยที่สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน คือ งานวิจัยของ วีระยุทธ ทนทาน (วีระยุทธ ทนทาน, 2555) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการทำธุรกิจของผู้ประกอบการการค้าชายแดนไทย - ลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อรองรับการบูรณาการประชาคมอาเซียน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมสมรรถนะของการทำธุรกิจ ประกอบด้วย 1) ความสามารถเชิงสมรรถนะส่วนบุคคล 2) ความสามารถเชิงสมรรถนะด้านการบริหาร และ 3) ความสามารถเชิงสมรรถนะด้านอาชีพ รวมถึงด้านสภาพแวดล้อม การดำเนินงานทางสังคมและวัฒนธรรม เทคโนโลยีและเศรษฐกิจ การขนส่งและกฎระเบียบการค้าชายแดนเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญอย่างต่อเนื่องในการประกอบการค้าชายแดน

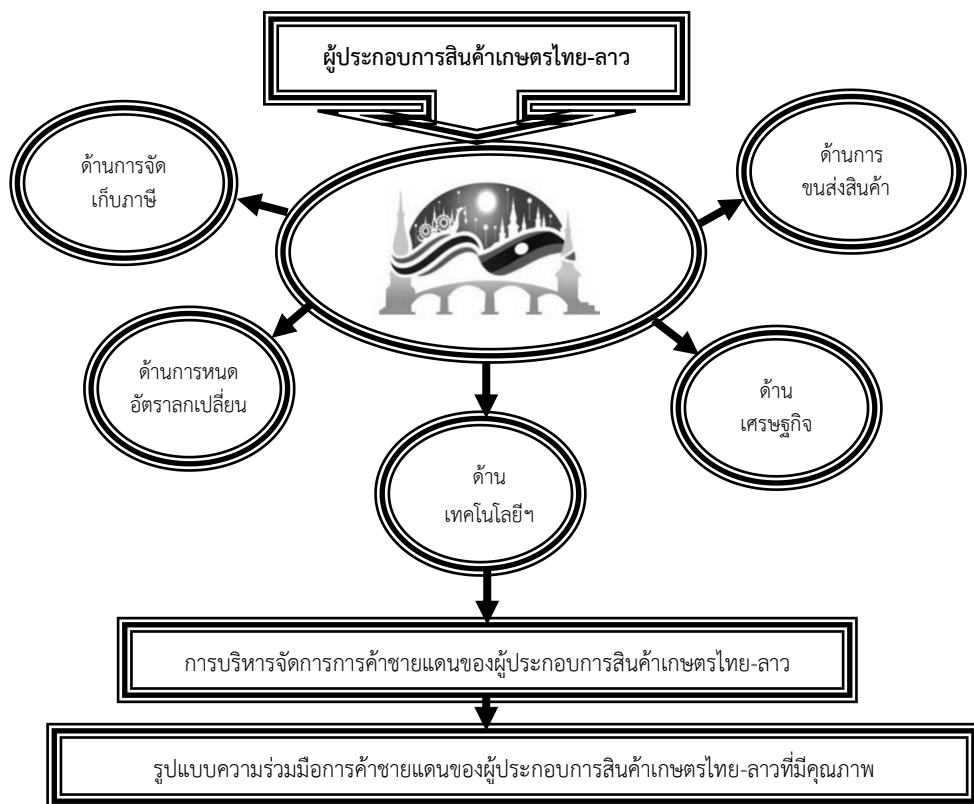
2. การกำหนดรูปแบบความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว ฯ ไม่พบงานวิจัยที่สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยตรง แต่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน คือ งานของ เกษสุณีย์ บำรุงจิตต์ (เกษสุณีย์ บำรุงจิตต์, 2554) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบความร่วมมือด้านการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ผลการวิจัย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาขาดการสร้างความร่วมมือทำวิจัยบูรณาการ เพราะขาดเงินทุนทำวิจัยขาดแคลนอุปกรณ์การทำวิจัยขั้นสูงและขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญงานแต่ละสาขา ผู้บริหารไม่มีนโยบายสนับสนุนในการสร้างร่วมมือวิจัยที่เป็นรูปธรรม ได้แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการความร่วมมือ ประกอบด้วย ตัวชี้วัด คือ 1.1) จัดโครงสร้าง 1.2) นโยบาย, วิสัยทัศน์,พันธกิจ 1.3) การส่งเสริมความสามารถ 1.4) แนวทางสร้างความร่วมมือ และ 1.5) การประเมินผลและการตรวจสอบ 2) ด้านการจัดการทรัพยากรวิจัย ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด คือ 2.1) บุคลากร 2.2) เครื่องมืออุปกรณ์ และ 2.3) เงิน 3) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด คือ 3.1) เครือข่าย 3.2) ทวิภาคี 3.3) ไตรภาคี และ 4) การทำบันทึกข้อตกลงสร้างร่วมมือวิจัย (MOU) และ 4) ด้านความยั่งยืนของเครือข่าย ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด คือ 1) การปรับตัววัฒนธรรม เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการให้ชัดเจนต่อเนื่อง, การให้อิสระในการคิดเรื่องที่สนใจ นับว่างานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน ฯลฯ 2) การให้รางวัลและแรงจูงใจ เช่น การให้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเป็นธรรม, การให้รางวัลแก่นักวิจัย, ให้ทุนวิจัยการยกย่องเชิดชูเกียรติ และ 3) การบริหารกลุ่ม เช่น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มสมาชิกต้องตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในเครือข่าย, มีการแบ่งปันทรัพยากรให้กับเครือข่าย, มีความพร้อมที่จะร่วมมือกันทำวิจัย ฯลฯ

3. การประเมินรูปแบบความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตร ไทย-ลาว ฯ ไม่พบงานวิจัยที่สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยตรง แต่มีงานที่ใกล้เคียงกัน คือ งานของ เนติ เฉลยวาเรศ (เนติ เฉลยวาเรศ, 2556) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินอภิมานการใช้แบบจำลองซิปในการประเมินโครงการการศึกษา สรุปได้ว่า วิธีการประเมิน มี 2 แบบ ได้แก่ 1) กำกับติดตามการประเมินเพื่อให้ได้คุณภาพของการประเมินที่เชื่อถือได้ และ 2) ประเมินงานประเมินอย่างถูกต้องและเสนอผลการประเมินต่อสาธารณะ และได้สรุปมโนทัศน์ของการประเมิน และมโนทัศน์การประเมินอภิมาน ไว้ 8 ประเด็น ประกอบด้วย 1) การประเมินเป็นการประเมินคุณภาพภายใน ส่วนการประเมินอภิมานเป็นการตัดสินคุณภาพภายในของงานประเมิน 2) การประเมินเป็นการสนองต่อการตัดสินใจ และแสดงถึงความรับผิดชอบในการปฏิบัติ ส่วนการประเมินอภิมานเชิงความก้าวหน้า เพื่อทำการตัดสินใจในการกำกับติดตามการประเมิน และการประเมินเชิงสรุปรวม 3) การประเมินควรจะมีเป้าหมาย การวางแผน การกำกับติดตาม และผลลัพธ์ของโครงการประเมินอภิมาน 4) การประเมินจะให้สารสนเทศเชิงบรรยาย เชิงตัดสิน ข้อเสนอแนะ และการนำผลประเมินงานประเมินไปใช้ประโยชน์ 5) การประเมินจะสนองต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินทุกฝ่าย ส่วนการประเมินอภิมานควรสนองต่อผู้ประเมิน 6) ในการประเมินนั้นผู้ประเมินภายในนั้นจะเป็นผู้ประเมินเชิงการก้าวหน้า ส่วนผู้ประเมินภายนอกจะประเมินเชิงสรุปรวม 7) การประเมินเป็นกระบวนการระบุข้อมูลที่ต้องการ และจัดเก็บวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ และใช้สารสนเทศในการแสดงความรับผิดชอบต่อโครงการ และ 8) การประเมินจะต้องมีเทคนิค มีประโยชน์ และมีประสิทธิภาพ ส่วนการประเมินอภิมานต้องมีเกณฑ์การประเมินที่เพียงพอตามที่คณะกรรมการพัฒนาเกณฑ์กำหนดมาตรฐานไว้

องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย สรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็นความร่วมมือ ๆ ประกอบด้วย 1) การจัดลำดับความสำคัญ ได้แก่ (1) ด้านภาษี (2) ด้านการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (3) ด้านการขนส่ง (4) ด้านการผลิตสินค้า ด้านกฎหมาย และด้านสิทธิประโยชน์ และ (5) ด้านการลงทุนและด้านสถานที่จำหน่ายสินค้าของไทย-ลาว และ 2) สรุปผลการยืนยันข้อมูลความต้องการจำเป็นฯ ทั้ง 5 ด้าน โดยผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคธุรกิจ ส่วนมากเห็นด้วยกับการจัดลำดับความสำคัญ ด้านรูปแบบความร่วมมือฯ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กิจกรรมการพัฒนา ตัวชี้วัด และวิธีประเมิน สรุปได้ 3 รูปแบบ 12 กิจกรรม ได้แก่ 1) ความร่วมมือจำนวน 5 กิจกรรม 2) ด้านการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา จำนวน 3 กิจกรรม และ 3) ด้านการขนส่งสินค้าข้ามชายแดน จำนวน 4 กิจกรรม ทั้ง 3 รูปแบบ และด้านการประเมินคู่มือการค้าชายแดนไทย - ลาว ฯ โดยการนำไปเผยแพร่กับผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว ฯ มีเฉลี่ยสูงกว่า 3.51 ถือว่าผ่านเกณฑ์

การอภิปรายผล สรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็นความร่วมมือภาพรวมพบว่า ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและลาวที่ผ่านมามีความสัมพันธ์ด้านการค้าของลาวกับไทยมีเสถียรภาพ และความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน การสร้างความร่วมมือด้านเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต โดยประเทศไทยพร้อมที่จะสนับสนุนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของ สปป. ลาว รวมทั้ง ขยายความเชื่อมโยงภายในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งถนน สะพาน รถไฟ ท่าเรือ และการอำนวยความสะดวกด้านพิธีการขนส่งข้ามแดนให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านภาษี เสนอให้ทั้งสองประเทศทำความร่วมมือกัน ได้แก่ 1) ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการจัดเก็บภาษี 2) ความร่วมมือในการพัฒนาหลักจัดเก็บภาษีให้มีประสิทธิภาพและให้มีความเท่าเทียมกัน 3) ความร่วมมือในการจัดเก็บภาษีจากสินค้าบริการต่าง ๆ และ 4) ความร่วมมือในการจัดเก็บภาษีทางตรง เช่น การเก็บภาษีจากประชาชนที่มีรายได้จากการประกอบอาชีพทางการค้า บริการ และอุตสาหกรรม ต่าง ๆ

2. ด้านการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เสนอให้ทั้งสองประเทศทำความร่วมมือกัน ได้แก่ 1) การรับเงินลงทุนมาจากต่างประเทศ หรือ กู้เงินต่างประเทศเพื่อมาลงทุนร่วมกันทั้งสองฝ่าย 2) ผู้ประกอบการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและบริษัทนำเข้า-ส่งออก และวัตถุดิบค่าให้ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด 3) ธนาคารพาณิชย์สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้า-ออก ระหว่างประเทศไทย และ สปป.ลาว ให้มีความคล่องตัวกว่าเดิม และ 4) ผู้ประกอบการไทย-ลาวสามารถแลกเปลี่ยนเงินตราอยู่ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองได้ หรือ ธนาคารของไทย-ลาวทุกแห่งที่เข้าร่วมมือกันระหว่างประเทศ

3. ด้านการขนส่ง เสนอให้ทั้งสองประเทศทำความร่วมมือกัน ได้แก่ 1) ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าได้ปฏิบัติตาม กฎระเบียบ ขั้นตอน พิธีการ ต่าง ๆ ของศุลกากรอย่างถูกต้อง 2) ผู้ประกอบการขนส่งให้บริการลูกค้าตามสัญญาเกี่ยวกับลูกค้าเป็นราย ๆ ไป 3) ความร่วมมือท่าเรือบึงกาฬ-บอลิคำไซ เป็นการอำนวยความสะดวกขนส่งสินค้าทางเรือ เช่น สินค้าเกษตร อุปกรณ์เกษตร 4) ความร่วมมือการดูแลความปลอดภัยในการขนส่งสินค้า และ 5) ความร่วมมือด้านการขนส่งด้วยแพขนานยนต์ เช่น ส่งของเป็นรถกระบะ หักล้อ ตู้คอนเทนเนอร์ และรถพ่วง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการจัดเก็บภาษี การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา การขนส่ง ความรู้และความเข้าใจ เพื่อความร่วมมือการค้าชายแดนของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรไทย-ลาว จังหวัดบึงกาฬ ประเทศไทย และ แขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศกระทรวงพาณิชย์. (2553). *การลงทุนในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: Trade and Competitiveness Competitive means open to the world Lisbon Agenda*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพาณิชย์.
- กรมสรรพากร. (2558). *ผลการศึกษาการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีต่อการส่งเสริมการลงทุนในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: กรมสรรพากร.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2550). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับบริหารและวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษสุณีย์ บำรุงจิตต์. (2554). *การพัฒนารูปแบบความร่วมมือด้านการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. ใน *คุชฎินิพนธ์ครุศาสตรคุชฎิปบัณฑิตสาขาวิชาอุดมศึกษา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ด้านศุลกากรบึงกาฬ. (2558). *ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของด่านพรมแดนถาวรบึงกาฬ (จุดผ่านแดนถาวร) บึงกาฬ-พินลำ. บึงกาฬ: ด้านศุลกากรบึงกาฬ*.
- เดชพันธุ์ สวัสดิ์. (2552). *การวัดและวิเคราะห์การสั้นสะท้อนของการขนส่งในประเทศไทยและการประยุกต์ในการจำลองสภาวะการขนส่งผลไม้เขตร้อน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิพนธ์ ลัมสงวน. (2560). *ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมสำหรับทารกจากข้าวไรซ์เบอร์รี่ ผัก ผลไม้และเนื้อสัตว์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร.
- เนติ เฉลยวาเรส. (2556). *การประเมินอภิมานการใช้แบบจำลองชิปในการประเมินโครงการ*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- เบญจรัตน์ ทองพันธ์. (2552). *ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่แท้จริงต่อมูลค่าการส่งออกผลไม้ของไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 53 ก หน้า 26-79 (17 พฤษภาคม 2560)*.
- วีระยุทธ ทนทาน. (2555). *แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการทำธุรกิจของผู้ประกอบการค้าชายแดนไทย - ลาว ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อรองรับการบูรณาการประชาคมอาเซียน*. *Naresuan University Journal: Science and Technology (NUJST)*, 20(2), 67-77.